

V I Lenin: Krisen i partiet

(19 januari 1921)

[Collected Works, band 32, s 43-53.]

Diskussionen inför kongressen är i full gång. Mindre skillnader och meningskiljaktigheter har vuxit till stora, precis som det alltid händer när någon vidhåller ett mindre misstag och drar sig för att rätta till det, eller när de som gör ett stort misstag nappar på en eller flera personers mindre misstag.

Det är på detta sätt meningsmotsättningar och splittringar alltid växer. Det är så vi "växte upp" från mindre meningsmotsättningar till syndikalism, det vill säga en fullständig brytning med kommunismen och en oundviklig splittring i partiet om det inte är friskt och starkt nog att rena sig från sjukan.

Vi måste ha modet att de den bittra sanningen i vitögat. Partiet är sjukt. Partiet ligger till sängs med feber. Kärnpunkten är om sjukan bara har påverkat de "febriga översta leden" och kanske bara de i Moskva, eller hela organismen. Och om det sistnämnda är fallet, kan den då inom de närmaste få veckorna innan och under partikongressen klara av att läka sig själv helt och hållet, och göra det omöjligt med ett återfall, eller kommer sjukan att fortleva och bli farlig?

Vad behöver göras för att få till stånd ett snabbt och säkert tillfrisknande? *Alla* partiets medlemmar måste göra en lugn och noggrann *studie* av 1) andemeningen i meningsmotsättningarna och 2) partikampens utveckling. Båda måste studeras, ty motsättningarnas andemening visar sig, klargörs och framträder i detalj (och omvandlas också ofta) under *kampens förlopp*, som när den genomgår sina olika stadier, i varje skede alltid uppvisar *annorlunda* grupperingar och antal kombattanter, *olika* ståndpunkter under kampen, etc. Båda måste studeras och man måste kräva de mest exakta, tryckta dokument som går att helt och hållet bestyrka. Bara en fullständig idiot kommer att tro på muntliga uttalanden. Om det inte finns *några* dokument tillgängliga så måste vittnen från båda eller flera sidor förhöras och korsförhören måste äga rum i närvaro av vittnen.

Låt mig skissera meningsmotsättningarnas andemening och kampens på varandra följande stadier, som jag ser på dem.

Steg ett. Den femte allryska fackföreningskonferensen 2-6 november. Striden börjar. Trotskij och Tomskij är de enda "kämparna" från centralkommittén. Trotskij låter undfalla sig en "klatschig fras" om att "möblera om" fackföreningarna. Tomskij argumenterar oerhört hetsigt. De flesta av centralkommitténs medlemmar undviker att ta ställning. Det viktiga misstag som de (och framförallt jag) gjorde var att vi "såg genom fingrarna" med Rudzutaks teser, *Fackföreningarnas uppgifter i produktionen*, som antogs av den femte konferensen. Det är det *viktigaste* dokumentet under hela diskussionen.

Steg två. Centralkommitténs möte den 9 november. Trotskij lägger fram sina "förslag till teser", *Fackföreningarna och deras framtida roll*, som förfäktar politiken att "möblera om" på ett *kamouflerat* eller utsmyckat sätt med tal om att en "allvarlig kris" har drabbat fackföreningarna, och om deras nya uppgifter och metoder. Med starkt stöd från Lenin menar Tomskij att det, med tanke på Tsektrans* oegentligheter och byråkratiska överdrifter, är "ommöbleringen" som är den springande punkten i hela diskussionen. Under diskussionens lopp gör Lenin ett antal uppenbart överdrivna och därmed missriktade "angrepp", som framkallar behov av en "buffertgrupp" bestående av tio medlemmar ur centralkommittén (gruppen innefattar Bucharin och Zinovjev, men varken Trotskij eller Lenin). Den beslutar sig för att "inte föra upp meningsmotsättningarna till bred diskussion", och att *dra tillbaka Lenins teser* (till fackföreningarna) och utse Zinovjev till rapportör och ge honom anvisningar att "lägga fram en affärsmässig och icke polemisk rapport".

* **Tsektran** var Järnvägarernas centrala förvaltningsorgan som bildats i augusti 1920 med Trotskij som ordförande – öa.

Trotskijs teser avvisas. Lenins teser antas i sin slutgiltiga form, resolutionen antas med tio röster mot fyra (Trotskij, Andrejev, Krestinskij och Rykov). Och denna resolution talar för ”kloka former för militariseringen av arbetet”, fördömer ”att centralism och militariserade arbetsformer urartat till byråkratiska metoder, småaktigt förtryck, paragrafrytteri”, etc. Tsektran beordras att ”ta en mer aktiv del i det allryska centrala fackföreningsrådets övergripande arbete, och införlivas i det på jämlik fot med andra fackliga organ.”

Centralkommittén upprättar en fackföreningskommission och väljer in Trotskij i den. Han vägrar att arbeta i kommissionen, och förvärrar *enbart* med denna åtgärd sitt ursprungliga misstag, som där- efter leder till fraktionism. Utan denna åtgärd var hans misstag (att lägga fram felaktiga teser) ett mycket litet misstag, som varje medlem i centralkommittén utan undantag har haft tillfälle att göra.

Steg tre. Konflikten mellan vattentransportarbetarna och Tsektran i december. Centralkommitténs plenarmöte den 7 december. Det är inte längre Trotskij och Lenin utan Trotskij och Zinovjev som är ”huvudkombattanter”. I egenskap av ordförande för fackföreningskommissionen utreder Zinovjev dispyten mellan vattentransportarbetarna och Tsektran. Centralkommitténs plenarmöte den 7 december. Zinovjev lägger fram ett praktiskt förslag om att omedelbart förändra Tsektrans samman- sättning. En majoritet av centralkommittén går emot detta. Rykov går över till Zinovjevs sida. Bucharins resolution – vars väsentligaste del till tre fjärdedelar är för vattentransportarbetarna, medan inledningen avvisar förslaget om att ”rekonstruera” fackföreningarna ”uppifrån” (§3) och uttrycker sympati för den hyllade ”industridemokratin” (§5) – antas. Vår grupp av centralkommitté- medlemmar befinner sig i minoritet och är mot Bucharins resolution huvudsakligen på grund av att vi anser ”bufferten” vara av papper. Ty om Trotskij inte deltar i fackföreningskommissionen så innebär det i själva verket att kampen fortsätter och flyttar sig utanför centralkommittén. Vi föreslår att partikongressen ska samlas den 6 februari 1921. Det antas. Vi kom senare överens om att flytta den till 6 mars, efter krav från avsidens belägna regioner.

Steg fyra. Den åttonde sovjetkongressen. Den 25 december ger Trotskij ut sin ”plattformspamflett”, *Fackföreningarnas roll och uppgifter*. Utifrån formellt demokratisk synvinkel hade Trotskij obesträtt rätt att ge ut sin plattform, ty den 24 december hade centralkommittén tillåtit fria diskussioner. Utifrån de revolutionära intressens synvinkel var det att blåsa upp misstaget på ett orimligt sätt och att skapa en fraktion på en felaktig plattform. Pamfletten citerar bara ur den del av centralkommit- téns resolution från den 7 december som hänvisar till ”industridemokratin” men citerar *inte* det som sades mot ”rekonstruktion uppifrån”. Den buffert som Bucharin med Trotskijs hjälp skapade den 7 december omintetgjordes av Trotskij den 25 december. Från början till slut är pamfletten genom- syrad av andan av att ”möblera om”. Bortsett från sina intellektualistiska floskler (”produktions- atmosfär”, ”industridemokrati”), som är teoretiska felaktiga och i praktiken hamnar under produk- tionspropagandans princip, område och uppgifter, *misslyckas* den med att peka ut några ”nya” ”uppgifter eller metoder” som skulle kunna förgylla eller kamouflera eller rättfärdiga ”ommöble- ringen”.

Steg fem. Diskussionen inför tusentals ansvarsfulla partiarbetare från hela Ryssland i ryska kommu- nistpartiet [RKP:s] grupp vid den åttonde sovjetkongressen den 30 december. Striden blossar upp för fullt. Zinovjev och Lenin på ena sidan, Trotskij och Bucharin på den andra. Bucharin vill fungera som ”buffert”, men talar bara mot Lenin och Zinovjev, och inte ett ord mot Trotskij. Bucharin läser upp ett stycke ur sina teser (som gavs ut den 16 januari), men bara den del som inte säger något om brytningen med kommunismen och övergången till syndikalismen. Å Arbetar- oppositionens vägnar läser Sjljapnikov upp den syndikalistiska plattformen, som Trotskij redan på förhand har raserat (tes 16 i hans plattform) och som ingen (kanske delvis av den orsaken) lutar åt att ta på allvar.

Enligt min åsikt var höjdpunkten på hela diskussionen den 30 december när kamrat Rudzutaks teser lästes upp. Långt från att kunna invända mot dem uppfann faktiskt kamraterna Trotskij och

Bucharin till och med en legend om att ”större delen” av dessa teser hade utarbetats av *medlemmar i Tsektran* – Holtzman, Andrejev och Ljubimov. Och det var därför Trotskij skämtsamt och älskvärt retade Lenin för hans misslyckade ”diplomati”, med vilken, sa han, Lenin hade velat ”avblåsa eller avbryta” diskussionen och hitta en ”åskledare”, ”men oavsiktligt hade tagit tag i Tsektran istället för åskledaren”.

Denna legend kullkastades samma dag, den 30 december, av Rudzutak, som påpekade att Ljubimov ”inte fanns med” i det allryska centrala fackföreningsrådet, att Holtzman hade röstat mot dessa teser i presidiet, och att de hade utarbetats av en kommission bestående av Andrejev, Tsiperovitj och han själv.

Men låt oss för ett ögonblick anta att kamraterna Trotskijs och Bucharins legend är sann. Inget tillintetgör dem så mycket som ett sådant antagande. För vad blir slutsatsen om ”tsektraniterna” hade fört in sina ”nya” idéer i Rudzutaks resolution, om Rudzutak hade accepterat dem, om alla fackföreningar hade antagit resolution (den 2-6 november!), och om Bucharin och Trotskij inte hade något att säga mot den?

Det är som om Trotskijs meningsskiljaktigheter är konstgjorda, som om *varken han eller ”tsektraniterna” har några ”nya uppgifter eller metoder”*, och som om allt praktiskt och av betydelse redan har sagts, antagits och *beslutats* av fackföreningarna, *redan innan frågan restes i centralkommittén*. Om någon borde tas i upptuktelse och ”möbleras om” så är det inte det allryska centrala fackföreningsrådet utan RKP:s centralkommitté för att den ”förbisåg” Rudzutaks teser, ett misstag som lät en helt igenom tom diskussion blossa upp. Det finns inget sätt att *dölja* tsektraniternas misstag (som inte är orimligt utan i grund och botten mycket vanligt och består av lite byråkratiska överdrifter). Dessutom behöver det rättas till och inte döljas, tonas ner eller rättfärdigas. Det är det hela.

Jag sammanfattade huvudinnehållet i Rudzutaks teser från 30 december i fyra punkter: 1) Vanlig demokrati (utan överdrifter, utan att förneka centralkommittén rätten till ”utnämningar”, etc, men också utan att envist försvara vissa ”utnämndas” misstag och överdrifter, som behöver rättas till; 2) Produktionspropaganda (som omfattar allt det som är praktiskt i de klumpiga, löjliga och teoretiskt felaktiga ”formuleringarna” som ”industridemokrati”, ”produktionsatmosfär”, etc). Vi har upprättat en *sovjetinstitution*, den allryska byrån för produktionspropaganda. Vi måste göra allt för att stöda den och inte fördärva produktionen genom att *producera... dåliga teser*. Det är det hela; 3) Bonusar in natura och 4) Disciplinära kamratdomstolar. Utan punkt 3 och 4 är allt tal om ”roll och uppgifter inom produktionen” etc bara tomt, snobbigt pladder, och det är dessa två punkter som har utelämnats i Trotskijs ”plattformspamflett”. Men de finns med i Rudzutaks teser.

Medan jag talar om diskussionen den 30 december måste jag rätta till ett annat av mina misstag. Jag sa: ”Vår stat är i verkligheten inte en arbetarstat, utan en arbetar- och bondestat.” Kamrat Bucharin ropade omedelbart: ”Hurdan? En arbetar- och bondestat?” Jag svarade genom att hänvisa till den åttonde sovjetkongressen som just hade avslutats. Jag gick tillbaka till rapporten från den diskussionen och upptäckte att jag hade fel och kamrat Bucharin hade rätt. Det jag borde ha sagt var: ”En arbetarstat är en abstraktion. Det vi har är faktiskt en arbetarstat, med den säregenheten att det för det första inte är arbetarklassen utan bondebefolkningen som dominerar i landet, och för det andra att det är en arbetarstat med byråkratiska förvrängningar.” Var och en som läser hela mitt tal kommer att se att denna korrigering inte gör någon skillnad för mitt resonemang eller mina slutsatser.

Steg sex. Organisationen i Petrograd utfärdar en ”Appell till partiet” mot Trotskijs plattform och Moskvakommittén utfärdar ett motuttalande (*Pravda*, 13 januari).

Detta innebär att kampen mellan fraktioner som bildats uppifrån övergår till att lägre organisationer ingriper. Det är ett stort steg mot tillfrisknande. Märkligt nog framhöll Moskvakommittén det ”farliga” med att *organisationen i Petrograd* utfärdade en plattform, men vägrade att märka den *farliga aspekten* på att kamrat Trotskij bildade en fraktion den 25 december! Vissa skämtare har

sagt att detta är (enögd) ”buffertblindhet”.

Steg sju. Fackföreningskommissionen avslutar sitt arbete och utfärdar en plattform (en pamflett med titeln *Förslag till beslut till RKP:s tionde kongress angående fackföreningarnas roll och uppgifter*, daterad 14 januari och undertecknad av nio av centralkommitténs medlemmar – Zinovjev, Stalin, Tomskij, Rudzutak, Kalinin, Kamenev, Petrovskij, Artijom och Lenin, och även av en medlem i fackföreningskommissionen, Lozovskij. Kamraterna Sjljapnikov och Lutovinov verkar ha ”flytt” till Arbetaroppositionen). Den publicerades i *Pravda* den 18 januari, med följande ytterligare underskrifter: Schmidt, Tsiperovitj och Miljutin.

Den 16 januari publicerar *Pravda* Bucharins plattform (undertecknad: ”Å en grupp kamraters vägnar, Bucharin, Larin, Preobrazjenskij, Serebrjakov, Sokolnikov, Jakovleva”) och Sapronovs plattform (undertecknad: ”En grupp av kamrater som står för demokratisk centralism”, Bubnov, Bogulavskij, Kamenskij, Maximovskij, Osinskij, Rafial, Sapronov). Talesmän för dessa plattformar talade vid Moskvakommitténs utvidgade möte den 17 januari, och även talesmän för ”ignatoviter-na” (vars teser publicerades i *Pravda* den 19 januari, undertecknade av Ignatov, Orechov, Korznov, Kuranova, Burovtsev, Maslov).

Det vi har här är å ena sidan ökad solidaritet (ty de nio centralkommittémedlemmarnas plattform ligger helt i linje med besluten vid den femte allryska fackföreningskonferensen), och å andra sidan förvirring och upplösning, där Bucharin och kompanis teser är tidernas bottennapp i fråga om *ideologisk* upplösning. Vi har här en av de ”vändningar” som marxister förr i världen brukade kalla ”inte så mycket historiska som hysteriska”. Tes 17 lyder: ”För närvarande måste dessa utnämningar göras *obligatoriska*” (det vill säga fackföreningarnas utnämningar till de ”främsta administrationerna” respektive ”centrala styrelserna”).

Detta är en fullständig brytning med kommunismen och en övergång till syndikalism. I grund och botten är det en upprepning av Sjljapnikovs paroll att ”göra staten till en fackförening”, och innebär att högsta ekonomiska rådets apparat bit för bit överförs till respektive fackförening. Att säga ”jag föreslår *obligatoriska* utnämningar” är just att säga: ”Jag utser.”

Kommunismen säger: det kommunistiska partiet, proletariatets förtrupp, leder de icke partianslutna massorna, skolar, förbereder, lär och utbildar massorna (kommunismens ”skola”) – först arbetarna och sedan bönderna – för att göra det möjligt för dem att så småningom samla skötseln av hela landets ekonomi i sina händer.

Syndikalismen överlämnar skötseln av deras industrier (”de främsta administrationerna och centrala styrelserna”) till massan av icke partianslutna arbetare, och gör därmed partiet överflödigt och försummar att genomföra en långvarig kampanj att antingen utbilda massorna eller *faktiskt* samla skötseln av *hela landets ekonomi* i sina händer.

RKP:s program säger: ”Fackföreningarna *skall till sist komma fram*” (vilket betyder att de inte är där ännu och inte ens på väg) ”till att *faktiskt* i sina händer samla” (i *sina*, det vill säga i fackföreningarnas händer, det vill säga i de fullständigt organiserade *massornas* händer. Var och en kan se hur långt vi ännu har kvar till att ens börja närma oss inledningen av detta faktiska samlande) ... (och samla vad?) ”skötseln av landets hela ekonomi, som en enda ekonomisk enhet”, följaktligen inte bara industribranscher, eller ens industrin i sin helhet, utan industrin *plus* jordbruket, etc. Är vi ens nära att faktiskt samla skötseln av jordbruket i fackföreningarnas händer? Därefter talar RKP:s program om ”banden” mellan den ”centrala statliga administrationen” och ”de breda arbetande massorna”, och om ”fackföreningarnas *deltagande* i skötseln av ekonomin”.

Varför ska vi ha ett parti om industriledningen ska utnännas (”obligatorisk utnämning”) av fackföreningarna, som till nio tiondelar består av icke partianslutna arbetare? Bucharins resonemang har lett till en slutsats som logiskt, teoretiskt och praktiskt innebär en splittring av partiet, eller snarare att syndikalisterna bryter med partiet.

Trotskij, som hade varit ”hövding” under kampen, har nu blivit ”överträffad” och helt och hållet ”överglänst” av Bucharin, som har givit kampen en helt ny vinkling genom att resonera sig fram till ett misstag som är mycket värre än Trotskij's alla misstag tillsammans.

Hur kunde Bucharin snacka sig fram till en brytning med kommunismen? Vi vet hur mjuk kamrat Bucharin är. Det är en av de egenskaper som får folk att tycka om honom. Vi vet att han har retats för att vara ”mjuk som vax”. Det visar sig att varenda ”principlös” person, varje ”demagog” kan göra vilket intryck de vill på denna ”mjuka vax”. De hårda orden inom citationstecken användes av kamrat Kamenev under diskussionen den 17 januari, och han hade all rätt att göra det. Men varken Kamenev eller någon annan skulle givetvis drömma om att *tillskriva* eller inskränka allt till principlös *demagogi*.

Tvärtom finns det en objektiv logik i fraktionskampen som oundvikligen leder till och med de bästa personer – om de håller fast vid sin felaktiga inställning – fram till en situation som skiljer sig föga om alls från principlös demagogi. Det är lärdomen från hela historien av fraktionskrig (till exempel alliansen mellan vperjodisterna och mensjevikerna mot bolsjevikerna). Det är därför vi inte bara måste analysera motsättningarnas karaktär på ett abstrakt plan, utan också hur de utvecklas konkret och förändras under kampens olika skeden. Denna utveckling sammanfattades under diskussionen den 17 januari. Man kan längre varken förespråka ”ommöblering” eller ”nya produktionsuppgifter” (eftersom alla ändamålsenliga och vettiga idéer kom med i Rudzutaks teser). Alternativet är då att hitta det som Lassalle kallade ”tankens [och personlighetens] fysiska styrka” och erkänna misstaget, rätta till det och vända blad för denna del i RKP:s historia – eller hålla fast i sina kvarvarande allierade oavsett vilka de är och helt och hållet ”ignorera” principerna. Där återstår bara anhängarna av ”demokrati” till leda. Och Bucharin glider ner mot dem och mot syndikalismen.

Medan vi långsamt anammar det som var sunt i den ”demokratiska” Arbetaroppositionen, är Bucharin tvungen att hänga fast det som är *osunt*. Den 17 januari uttryckte Bumazjnij, en framstående tsekrantist eller trotskist, att han var villig att godta Bucharins syndikalistiska förslag. ”Sapronoviterna” har gått så långt att de i samma tes (nr 3) bestämt hävdar att fackföreningarna är i ”djup kris” och ”byråkratiskt förfall”, och samtidigt föreslår att det är ”helt” nödvändigt att ”fackföreningarnas rättigheter utvidgas inom produktionen”... troligen på grund av deras ”byråkratiska förfall”? Går det att ta denna grupp på allvar? De hade hört talas om fackföreningarnas roll i produktionen, och för att överträffa de andra vräkte de ur sig: ”utvidga rättigheterna” med anledning av ”byråkratiskt förfall”. Man behöver bara läsa de första raderna i deras ”praktiska” förslag: ”Högsta ekonomiska rådets presidium ska utses av det allryska centrala fackföreningsrådet och bekräftas av den allryska centrala exekutivkommittén”. Och vilken är deras *demokratiska* ståndpunkt i ”princip”? Lyssna på detta (tes 2): ”De [Zinovjev och Trotskij – Lenins anmärkning] uttrycker i själva verket två riktningar inom samma grupp av *före detta militariserare av ekonomin*.”

Om vi ska ta detta på allvar så är detta den sämsta sortens mensjevism och socialistrevolutionär politik. Men Sapronov, Osinskij och kompani ska inte tas på allvar när dessa som jag tror förträffliga arbetare inför varje partikongress (”varenda välsignade gång på exakt samma ställe”) får en sorts krampanfall och försöker överrösta de andra (fraktionen som ”ropar högst”) och högtidligt gör pannkaka av alltihop. ”Ignatoviterna” försöker hålla jämna steg med ”sapronoviterna”. Det är naturligtvis tillåtet (speciellt inför en kongress) att bilda olika grupperingar (och även jaga röster). Men det måste göras inom kommunismens (och inte syndikalismens) ramar, och på ett sådant sätt att det inte blir löjligt. Vem är högstbjudande? Ni som utlovar fler ”rättigheter” till icke parti-an slutna personer, förena er vid det Ryska kommunistiska partiets kongress!...

Hittills har vår plattform varit: försvara inte de byråkratiska överdrifterna utan rätta till dem. Kampen mot byråkratin är lång och mödosam. Överdrifter kan och måste genast rättas till. Det är inte de som pekar på skadliga överdrifter och försöker rätta till dem som undergräver de militära arbetarnas

och utnämnda personernas anseende, utan istället de som går mot korrigeringsarna. Sådana överdrifter gjorde vissa tsektraniter, men är trots det fortfarande (och har varit) värdefulla arbetare. Det finns ingen anledning att besvära fackföreningarna genom att uppfinna meningsmotsättningar med dem, när de själva har beslutat om och accepterat allt som är nytt, affärsmässigt och praktiskt i fackföreningarnas uppgifter inom produktionen. Låt oss på denna grundval arbeta energiskt tillsammans för att uppnå praktiska resultat.

Vi har nu lagt följande till vår plattform: vi måste bekämpa oppositionens ideologiska oenighet och osunda delar som resonerat sig fram till att förkasta all "militarisering av industrin", inte bara den "utnämningssmetod" som hittills har dominerat utan alla "utnämningar", det vill säga att när det kommer till kritan förneka *partiets* ledande roll i förhållande till de icke partianslutna arbetarna. Vi måste bekämpa den syndikalistiska avvikelsen, som kommer att döda partiet om det inte helt och hållet botas från den.

Kapitalisterna i ententen kommer säkert att försöka utnyttja vår partis sjukdom för att sätta igång en ny invasion, och socialistrevolutionärerna kommer att försöka koka ihop komplotter och uppror. Vi behöver inte frukta detta, ty vi kommer att förenas som en man utan att vara rädda för att erkänna sjukdomen, men inse att den av oss alla kräver ökad disciplin, orubblighet och fasthet på alla poster. När RKP:s tionde kongress sammanträder i mars och efter kongressen kommer partiet inte att vara svagare utan starkare.

19 januari 1921.

(Översättning från engelska, Göran Källqvist.)